

NORD-BORNHOLMS UGEBLAD

Udgivet af et Interessentskab.
Ansvarshavende: Otto Gornitzka.
Telefon 74.
Trykt i Allinge Bogtrykkeri.

Udgaar i et Antal af 1600 Eksempl.
og forsendes gennem Postvæsenet
til alle Hjem i Allinge-Sandvig,
Olsker, Rutsker, Rø og Klemensker

Nr. 269

Freitag den 22. November 1918

6te Aarg.

„Nord Bornholms Ugeblad“
trykkes i et Antal af mindst 1600 Eksempl.
og forsendes gennem Postvæsenet i Allinge,
Sandvig, Olsker, Rutsker, Rø og Klemensker.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
har den største Udbredelse i Nordre Hæred
bliver læst i ethvert Hjem og egner sig der-
for bedst til Avertling.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
optager gerne Bekendtgørelser af enhver Art
saasom Køb, Salg, Foreningsmeddelelser,
Efter- eller Aflysninger, Auktioner etc.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
udgaar hver Fredag, kan bestilles paa alle
Postkontorer samt paa Bladets Kontor og
koster 1 Kr. halvårlig.

De løse Jordlag.

Ved cand. mag. Axel Madsen,
i „Vor Jord“.

IV.

Mose- og Muldjord, Hede og Marsk.

I en foregaaende Artikel omtales Sand og Ler, der opstaar ved rent fysiske Processer af faste Sten. De løse Jordlag, som nu skal omtales opslaar derimod ved levende Væseners Livsvirksomhed.

Gaar man en Sommerdag ud til en Sø, vil man let iagttage, at Vandet vrimer af Smaadyr og planter. Der er „Grøde“ i Vandet. For rigtig at studere disse Smaaavensener, maa man tage Mikroskopet til Hjælp; men selv om man ikke med blotte Øje kan se Formene tydeligt af hver især, undgaar man dog ikke at beundre disse Skabninger paa Grund af deres Mængde. Blandt Planterne kan nævnes Desmidiaceer og Diatomer (ogsaa kaldet Kiselalger paa Grund af deres Kiselskal). De sidste danner slimede brune Overtræk paa Vandplanter eller svæver frit i Vandet ligesom Desmidiaceerne. Blandt Smaadyrene er Krebsdyr som Dafnier af Betydning. Desuden findes en Vrimmel af encellede, mikroskopiske Infusorier.

Dels levende frit i Vandet, dels fæstende sig til Vandplanterne eller rastløst bevægende sig paa disse lever altsaa en hel lille Verden, hvor de større Dyr æder Planterne og de mindre Dyr; disse igen de mindste Dyr, alt efter enhvers Evne og Magt. Store Stofmængder bearbejdes (fordøjes) lierved af levende Væsener, og Resultatet bliver, at der paa Søens Bund afsætter sig Lag efter Lag af en graalig Substans, der bestaar af alle de nævnte Dyrs Ekskrementer, Rester af Dyr- og Diatomeskaller o. s. v. Man kalder med et svensk Ord denne Allejring: Gyttje.

I Søer og Damme, hvor Vandet naar „Grøden“ (Svævet) er filtreret fra, er farveløst, dannes Gyttje. Anderledes med Mosehullerne, hvor Vandet som bekendt er brunt. Der dannes i Stedet for graa Gyttje brune eller brunsorte Jordlag, der i deres af Almenheden mest kendte Form kaldes Tørv. Det der kendetegner

Tørven fremfor Gyttien er, at Dyr-ekskrementer ikke spiller nogen nævneværdig Rolle for dens Dannelse. Saa meget vigtigere er Planter, men det er nu ikke mere de mikroskopiske Diatomer og andre Alger, men Mosser og højere Planter.

Man kan skælné mellem 1) Højmoser og 2) Lavmoser. Den Plante, der giver Højmosen sit Præg er Tørvemosseset (Sphagnum). Som et blødt Tæppe breder dette Mos sig over Mosen, gulgrønt af Farve, isprængt med Tranebær, Soldug, Kæruld, Lyng o. a. — Lyngen kan undertiden klæde hele Mosen lige saa tæt som paa Hederne. — Tager man en Tot Tørvemos, mærker man straks, at det er fugtigt som en Svamp. Under Mikroskopet ser man, at Cellebygningen er en saadan, at Vandet ved Haarrørs-virkning (som i en Svamp) kan stige op i Mossen og fastholdes der. Denne Mossens vandopslugende Evne bevirker, at Mosen hvælver sig som et fladt Skjold. Deraf Navnet Højmose. Andre Navne er Lyngmose og Sortemose. Stikker man nu en Stok ned i Mose-tæppet, iagttager man ofte, at dette pludselig giver efter og Stokken synker et Stykke, før fast atter naas. I Virkeligheden flyder Mose-tæppet paa Vandet; det danner en Hængesæk. Man kan hente en Prøve op af Vandet under Mose-tæppet. Det er brunt og ganske opfyldt af større og mindre Stykker af Tørvemos og andre Planter. Tørvemosseset i Hængesækken dør bort for neden, mens det vokser uden paa Overfladen. Dyr ser man ikke i dette Vand. Prøver man Vandet med lidt Lakmuspapir, viser det sig surt (det farver Papiret rødt). Der sker i Mosen en langsom Omdannelse af Plantestofferne, saaledes at brune Muldstoffer (Humus) opstaar, da disse Stoffer her i Mosen reagerer surt, kaldes de fra gammel Tid Humussyrer; men de er i kemisk Henseende omtrent ukendte.

Det er Humusstofferne, der farver Mosevandet brunt og betinger dettes fra Oldsagsfund saa bekendte konserverende Evne.

Tørvemosen har engang været en Sø, der lidt efter lidt fyldes med Tørv: en Allejring af delvis omdannet Plantestof (brunt), hvori talrige Rester af højere Planter (Frø, Blade, Stammer) samt af Mosser findes i genkendelig Tilstand.

For det praktiske Liv vil det være af Betydning at faa at vide, om man kan „høste“ Tørv flere Gange paa samme Sted i samme Mose, eller om den engang afgravede Mose er værdiløs som Brændselkilde i en overskuelig Fremtid. Det viser sig ved grundige Undersøgelser, at Tørv, der egner sig til Brændsel gendannes saa langsomt i Moserne, at det er uden praktisk Betydning.

Højmoserne er den ene store Gruppe af Moser i Danmark. Til dem hører den store og lille Vild-

mose o. m. a. I Københavns Nærhed talrige smaa Moser som Lyngby Mose og den fredede Gammelmoser i Vangede By, Gentofte Sogn.

Den anden Gruppe er Lavmoserne (Kærmoserne), der dannes ved Vandløb og paa side Steder. Tørven dannes her af Halvgræsser og lign. Iøvrigt er Tørvdannelse en til Tørvdannelsen i Højmoserne ganske svarende Proces.

Forts.

Mit Hjem.

Mit Hjem, mit Hjem — med Moder-Smil og Moder-Varme, med Gyldenlækker og Levkøjer i alle Vinduskarme. Mit Hjem — mit Hjerte, Kærlighedens Kærte blusser og lyser op over Mindernes Smærte. —

Mit Hjem, mit Hjem — med Dreng-Angst og Dreng-Mod, hvor Barndoms og Manddoms

Minder

i fulde Belysning stod. — Mit Hjem — min Jord — Minderne om Mor slynger sig i filtret Flet, gror — og atter gror. —

Mit Hjem, mit Hjem med Afskeds-Stund og Genkomst-Glans, med Sorger og Glæder bundet i prunkløs Mindekrans. Mit Hjem — min Mor, min egen lille Mor? Din Kærlighed, jeg haaber, i mig har sat sit Spor.

Cai M. Woel.

Pip.

—o—

„Klods-Hans“ fortæller følgende Eventyr:

Der var en Gang en Mand, som havde en Kanariefugl. En Dag begyndte Dyret at hænge med Næbbet og negtede at æde, og Manden blev bange for, at den skulde gaa bort.

Manden ringede til en Dyrlæge, og han kom og følte den paa Pulsen. Det var Fordøjelsen, det var galt med; Piphans skulde have kraftigere Kost, rigtig Fuglefrø f. Eks., ellers kunde der let indtræde Komplikationer.

Manden gik ud i Byen for at skaffe sund og nærende Føde til den syge, men over alt rystede man beklagende paa Hovedet og henviste ham til Nævnet, uden behørig Attest fra Kanariefuglenævnet maatte der ikke udleveres Fuglefrø. Følgelig ringede Manden det høje Nævn op. Men man kan selvfølgelig ikke telefonisk trænge ind paa de offentlige Myndigheder. Den Dame, som tog Røret, meddelte ham i en meget unaadig Tone, at man skal ansøge skriftligt, og ringede af i Øret paa ham. Manden skrev loyldigt en Ansøgning, som han indsendte til Nævnet. Saa ventede han i Spænding, medens Kanariefuglen blev svagere og svagere.

Otte Dage efter kom der Svar fra Nævnet. Ansøgningen havde ikke været behørig udfærdiget, den skulde indeholde Oplysninger om Dyrets Fødested, Alder, Køn og Helbredstilstand. Det varede en fem, seks Dage, inden Manden fik skaffet det rette Materiale til Veje, men endelig blev det afsendt. Piphans ventede med Længsel paa Resultatet.

Denne Gang svarede Nævnet efter fem Dages Forløb, Ansøgningen var rigtig nok, men den maatte kun skrives paa den ene Halvdel af Arket. Desuden manglede der Attestation af Vitterlighedsvidner.

Manden rev sig i Haaret, gjorde, hvad der forlangtes, og afsendte den fornyede Ansøgning. Fjorten Dage senere stillede der en Repræsentant for Nævnet, som skulde forvisse sig om, at de opgivne Forhold var i Overensstemmelse med de faktiske Forhold. Da Piphans var død af Sult et Par Dage i Forvejen, blev dette en meget alvorlig Historie for Ejeren; thi Dødsfaldet skulde øjeblikkelig have været indberettet for Nævnet.

Embedsmanden gik bort i Vrede og lovede at lade høre fra sig.

Dette skete denne Gang pr. omgaaende i Form af en Bøde paa 100 Kr. Manden betalte og begravede det uskyldige Offer i sin Kolonihave. Paa Gravstenen satte han kun det ene Ord „Pip“, det gjaldt for baade Navn og Dødsaaug.

Hofnarre.

—o—

I Middelalderen og endog langt ind i den nyere Tid hørte Narren med til ethvert nogenlunde vel indrettet Hof og til de rige og fornemme Slægters Husstand. Konger og Fyrster, Adelsmænd og Prelater, kort sagt alle, der havde Raad dertil, havde en Nar, og der var en sand Kappelstrid efter at faa en, der var rigtig berømt. Naar disse fornemme Personer var paa Rejse, saa man derfor altid i deres Følge en i Reglen lille eller forvokset Mand, med Narrelue paa Hovedet, med Bjældebaade paa Sko og Klæder, og paaklædt med skrigende Farver, der maatte falde alle i Øjnene ved deres Sammensætning. Narrehæften lod Ansigtet ubedækket, men skjulte Haaret og Halsen og naaede ofte ned over Skuldrene. Den var i Reglen rød af Farve og forsynet med særlige Kendetegn, f. Eks. lange Æselørene eller Hanekamme.

Oprindeligt havde saadanne Bjælde som de, hvormed Narrens Dragt var prydet, været et Særmærke for Folk af adelig Stand, og fra dem var de gaaet i Arv til Narren.

Mangen en fornem Herre ofrede store Summer for at faa en rigtig vittig Nar, ja, man saa endog Eksemplere paa, at Fyrster kom i Strid med hverandre, fordi de vilde have fat i den samme Nar. Saaledes fortæller der, at da Markgrevinde Su-

sanne af Brandenburg-Ausbach i Aaret 1525 havde mistet en af sine Sønner, „Jølle hun“, efter hvad hun selv beretter, „en ret levende Trang til at mildne Sorgen over sit store Tab, ved tilladelige Adspredelser.“

Hun skrev derfor til Sigmund af Schwarzenstein og bad ham om at laane hende sin Nar, Hans, for at denne nogle Maaneder kunde fornøje og adsprede hende.

Denne Hans var saa berømt, at hans Herre, for at glæde sine Venner, ofte laante ham ud i kortere eller længere Tid. Markgrevindens Bøn kom imidlertid meget ubejelligt for Herren af Schwarzenstein „fordi ogsaa han var ramt af Sorgen ved sin kære [og væne Frues dødelige] Afgang og meget havde Munterhed fornøden.“ Han afslog dog Markgrevindens Bøn, men til ingen Nytte, thi hun blev saa længe ved med at skrive til ham og trygle og bede om det samme, at han til sidst maatte give efter. Tre Maaneder fik hun Lov til at beholde Hans, men heller ikke en Dag længer.

Men da disse tre Maaneder var omme, vilde Markgrevinden ikke give Hans tilbage, hvor indtrængende end Hr. von Schwarzenstein fordrede sin Nar tilbageleveret. Han henvendte sig til Markgreve Kasimir, Susannes Ægteherre. Denne svarede ham, at hans Hustru forlængst vilde have sendt Hans tilbage, men: „han vil ingenlunde tilbage til dig og gebærder sig saaledes ved Tanken derpaa, at vi forbarnes over det gode og fromme Menneske, og hverken vor kære Gemal og ej heller vi vil paa nogen Vis sende ham fra os.“

Endnu to Aar derefter skrev man frem og tilbage om Sagen. I et Brev fra Kasimir læser man: „Vor kære og gode Gemal har en stor Besværighed med at lade Hans komme fra os; og modsætter sig Hans det paa det allerhøjeste.“

Derved blev det, og Hans vendte aldrig tilbage til Herren af Schwarzenstein.

Dronning Elisabeth havde en Nar ved Navn Pace, der ikke skaanede hende, men gav hende mangen en god Lære. En Gang drev han det dog for vidt, og Dronningen forviste ham fra Hoffet. Da var det ude med hans Munterhed, og inderlig klagede og sørgede han. Hoffolkene, som han saa tit havde forlystet, fik Medlidenhed med ham, og de gik i Forbøn for ham hos Dronning Elisabeth, som da tilsidst gav ham Lov til at vende tilbage, men kun paa den udtrykkelige Betingelse, at han aldrig mere maatte fornærme hende. Det var nu kun ad Omveje, at han lod hende høre Sundheden, som f. Eks. naar hun sagde: „Na Pace, hvad nyt? Skal jeg nu atter have mine Fejl at høre?“ gav Pace ganske sagtmodigt til Svar: „Nej, visselig ikke, Deres Majestæt, det er ikke min Vane at tale om det, hvorom hele Byen snakker.“

Frants den Første havde en Nar, der hed Triboulet, og denne sagde

en Gang til Kongen „Sire, jeg er ikke den eneste Nar, thi jeg kender endnu tre.“ „Hvem er de da?“ spurgte Kongen. „Den ene er Kejser Karl, fordi han er kommet til Paris, den anden er I, fordi I ikke tager ham til Fange, og jeg er den tredje, fordi jeg fordrister mig til at sige Jer det.“

Indsvøbt i Spøg lod en Nar saaledes mange grove Sandheder komme for Dagen, og han havde til Evne til at gøre baade meget ondt og godt. Sjældent turde Hoffolkene lægge sig ud med Narren, thi de forstod meget vel, hvilken Magt han havde, og man har Eksempler paa højstaaende Embedsmænd, der har bejlet til Narrens Gunst. Ja, mangt et Raad, som Hoffolkene ikke turde fremkomme med, er paa fordrejet Vis ofte ledsaget af Hop og Krumspring blevet givet Fyrsten af Narren.

Historiens Nemesis.

—o—

Samtidig med Kejser Wilhelms Fald er det ved Tredsernes Krige tabte tyske Stormagtsvælde sunket uuhjælpeligt i Ruiner. Historiens Nemesis har holdt Dom, og der aabner sig vide Perspektiver mod en ny Verden.

Det moderne Tysklands Verdensmagt har ikke spændt over et større Aaremaal, end at de ældre iblandt os har haft Lejlighed til at følge Udviklingen i hele dens Forløb. Krigen i 64 var Indledningen, Forspillet til Blod- og Jærnregimentets Sejrsang. Det styrkedes mægtigt ved Østrigs Nederlag to Aar senere, hvorefter Preussen blev den absolut dominerende Magt i Mellemeuropa. Efter det andet franske Kejsersdømmes Fald 1870 og det ny tyske Kejserriges Oprettelse var Preusserveldets Stormagtsstilling i Europa en fastslaaet Kendsgerning; og Aar for Aar vandt det i Styrke.

Det tyske Kejserriges første Periode rakte fra 1871 til 1888. Det var Bismarcks Tidsalder. I alle disse Aar var han Rigets næsten almægtige Kansler. Og al hans Stræben gik ud paa at fæstne det vundne og give Riget indre og ydre Styrke. Og Perioden kendetegnedes af et mægtigt Opsving paa næsten alle Omraader. „Vi Tyskere frygter Gud, men ellers ingen i hele Verden!“ erklærede Bismarck. Saa døde den gamle Kejser Wilhelm den 1., og efter Sønnens Friedrich den 3.s korte tre Maaneders Regering, gik Magten over til dennes 29-aarige, meget villende og af de mest vidtrækkende Ideer, hans høje Samfundsstilling vedrørende, opfyldte Søn Wilhelm den 2.

Med ham begyndte Kejserrigets anden Periode, der mest af alt karakteriseredes ved det personlige Regimente, der snart kom til at træde stærkt i Forgrunden. Systemskiftet blev aabenbart for alle, da den unge Kejser foranledigede Bismarcks Tilbagetræden fra Stillingen som Rigskansler. Fra den Dag, dette skete, fik Verden et bestandig klarere Blik for hvad det var for en Mand, der var kommen paa Hohenzollernes Trone. Allerede ved sin Regeringstiltrædelse havde han manifesteret sig som Soldat med Liv og Sjæl. Hæren og jeg er som født for hinanden, erklærede han. Og med Mellemrum lod han stadig forstaa, at det var Hæren, Riget byggede paa, og han glemte aldrig at indskærpe Soldaterne, at det var Monarken, de skyldte alt, og hvis Bud maatte være dem den højeste Lov. Han talte om „den pansrede Næve“, oplordrede Soldaterne til at „holde Krudtet tørt og Musklernerne stramme“, og da der ved Aarhundredskiftet afsendtes en Straffe-Ekspedition til Kina, hvor man havde myrdet den tyske Gesandt, paalagde han Tropperne at „rase som Hunner“.

Imidlertid blev det efterhaanden klart, at Wilhelm den 2. ikke førte ny Krige paa sit Fremtidsprogram — i hvert Fald ikke i første Linie. Han satte en Ære i at kalde sig „Fredskejseren“. Men at han ikke desto mindre havde vidtgaaende Planer for tysk Magtudvidelse, var ikke til at tage fejl af. Han begyndte tidlig at tale om, at Tysklands Fremtid laa paa Havet, og Kolonialpolitikken spillede en langt større Rolle hos ham end hos Bismarck, der nærmest havde betragtet den med en vis Skepsis. Tyskland skulde frem til „en Plads i Solen“, og under Wilhelm den 2. skabtes Tysklands mægtige Krigsflaade, som, da Verdenskrigen begyndte, var den største næst Englands. Det var ogsaa ham, der allerede for 20 Aar siden indvarslede den ny tyske Orientering og bragte ham til at nærme sig den muhamedanske Verden som Ven og Beskytter — Vejen til Bagdad og Centralasien maatte jo for Tyskland gaa over Tyrkiet. Senere optraadte han som Marokkos Protektor overfor Frankrig, og alle husker de kritiske Dage i 1911 — Agadir-Affæren — da Europa var nærmere ved et Fredsbrud, end det længe havde været Tilfældet.

Naturligvis begyndte man efterhaanden i Europas andre Lande at øjne den Fare, der truede ved den tyske Udvidelsespolitik; og først begyndte det af Konkurrencen affødte Modsætningsforhold mellem Tyskland og England at gøre sig gældende. Deraf opstod som en naturlig Følge Kong Edward den 7.s Indkredsningspolitik og de Kaprustninger, der med hvert Aar bragte den længe varslede Verdensbrand nærmere. Og saa i Sommeren 1914 brast den tynde Skal, som dækkede Vulkanen.

Det er endnu for tidligt at dømme om, hvor stor en Del af Ansvaret for Fredsbruddet, der falder paa Wilhelm den 2.s Person. De diplomatiske Arkiver har sikkert endnu mange Overraskelser i Behold. Men at det er den af Bismarck indledede og af Wilhelm den 2. fortsatte og videre udviklede Magtpolitik, der har beredt Tyskland det frygtelige Nederlag, som nu er en verdenshistorisk Kendsgerning, ligger aabent for Dagen.

Afskedsfest.

I Anledning af, at Pastor Høystrup i Begyndelsen af December forlader Bornholm for at tiltræde sit nye Embede, agter en Kreds af hans Venner at samles med ham og hans Familie til en Afskedsfest Mandagen den 2. December, forudsat da, at den „spanske“ ikke lægger Hindringer i Vejen.

Der er sket Henvendelse derom til en Del Familier; men da det ikke er udelukket, at en eller anden ved en Fejltagelse kunde være glemt, kan de, der ikke har faaet Lejlighed til at tegne sig og har Lyst til at deltage i Festligheden, henvende sig derom til et af Menighedsraadsmedlemmerne.

Hvad Krigen kostede Tyskland.

—o—

En af de frikonservative preussiske Landdagsmand v. Kardorff har i disse Dage holdt et Foredrag, i hvilket han opgør Krigens Balance saaledes:

2 Millioner Døde, 1 Million — kan vi sige — Haardsaarede, mange Millioner af Mænd, som paa an-

den Maade har faaet deres Sundhed ødelagt derude ved Fronten, en Tilbagegang i Fødsler under denne Krig, der beløber sig til henved 3 Millioner Børn, en Svækkelse af Folketraften ved Underernæring og ved Kvindernes udvidede Arbejde; vi har inlet Raamateriale, vore Afsetningsmarkeder er gaaet tabt og vi har en Gældsbyrde, som vil beløbe sig til i det mindste 15 Milliarder nye Skatter om Aaret, vi staa overfor Hundrederusinder af ruinerede Eksistenser, det frie Erhverv og Embedsmændene jamrer og stønner under en Dyrtid uden Lige, med hvilken Dyrtidstillæg jo ingen Sinde kan holde Skridt; store moralske Værdier er styrtet sammen bag ved Fronten, vi staa overfor en Rystelse af Retsbevidstheden i alle Kredse, og vi staa overfor en Forsømmelse og Forvildelse af Ungdommen, der søger sin Lige.

Da Mikkel tog Morten.

Nedenstaaende lille Oplevelse havde en Jæger ude i Vesteregnet i Følge „Horsens Avis“ forleden:

— Det var i Dagningen, at vor Jæger havde været en lille Tur ude og nappet en Hare. I den gode Forvisning, at nu havde han fortjent sin Davre, er han med Morten i Haanden paa Vej hjemad, da han paa en Bakkeskræning faar Øje paa en Ræv. I en Fart har Jægeren smidt Haren ned paa Jorden, faaet Bøssen op til Kinden, og to Skud faar Mikkel til at bide i Græsset. Lidt efter ligger Ræven ved Siden af Haren, medens Jægeren tager Plads paa en stor Sten for at lade Bøssen paa ny.

Det tager dog lidt Tid for ham, da en af de afskudte Patroner ikke er til at faa ud. Pludselig hører han en Støj bag sig, og da han drejer sig, ser han Mikkel forsvinde ind i en Plantage en Snes Alen borte. Ærgerlig giver han sig paa ny i Lag med den genstridige Patron, og just som han har faaet den ud og en ny puttet ind, hører han igen Puslen bag sig. „Vil Haren nu ogsaa løbe?“ tænker han, vender sig om og ser Haren forsvinde. Rigtignok var den ikke kommen til Live igen, men Ræven havde benyttet Jægerens stærke Oplagethed og listet sig hen og taget Haren. I en Fart er Jægeren paa Benene, og to Skud Hagl faar en hel Del Grannaale til at falde ned; men det var ogsaa al den Skade, de udrædtes. I al Fald forsvandt baade Mikkel og Morten ind i Plantagen.

Gudstjenester og Møder.

Søndag den 24. November.
Allinge Kirke Kl. 9 $\frac{1}{2}$ Skrm. Kl. 9.
Ols Kirke Kl. 2. Skrm. Kl. 1 $\frac{1}{2}$.
Kl. 6 Aften Stort Fællessamfundsmøde i Allinge. Emne: „Hvordan vækkes Menighedens Ansvarfølelse?“ Alle ere velkomne.
Mandag Aften Kl. 8 Møde for K. F. U. K.
Tirsdag Aften Kl. 7 Samfundsmøde i Olsker (Bethel). Præsten leder.
Onsdag Aften Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Samfundsmøde i Allinge (Esajas 56).
Torsdag Aften Kl. 8 Møde for K. F. U. K. i Olsker. Præsten taler.
Torsdag Aften Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Møde for K. F. U. M. i Allinge.
NB. Søndag d. 1. December holder Pastor Høystrup Afskedsprædiken i St. Ols Kirke Kl. 9 $\frac{1}{2}$ Skrm. 9. Aften Kl. 2 Skrm. Kl. 1 $\frac{1}{2}$.

Udebliver Bladet

beder vi Læserne henvende sig paa Postkontoret, og Fejlen vil hurtigt blive rettet. I modsat Fald maa De henvende Dem til Bladets Kontor, og vi skal da sørge for, at De faar det tilsendt.

RØ.

Statens Brændselsgodtgørelse udbetales til Sognets Beboere Onsdag den 27. November, Eftmd. Kl. 1—4 paa Rø Afholdshotel.
Der skal samtidig kvitteres for Beløbenes Modtagelse.

Sogneraadet

Kakkelovne.

2 brugte runde Kakkelovne med Kogeindretning samt en firkantet med 2 Kogehuller staa til Salg hos

Træskomager Jensen, Sandvig.

Rögtobak,

saavel fin som grovskaaret, er hjemkommen.

J. B. Larsen.

Olsker.

Statens Brændselsgodtgørelse udbetales Fre dag den 22. November Eftm. Kl. 2 i Olsker Forsamlingshus og Lørdag den 23. November Kl. 2 Eftm. i Tein Skole. Personligt Møde udbedes, da der skal kvitteres for Beløbet.

Brændsels-Tillidsmanden, Janus Hansen, vil være tilstede og modtage Betaling for leveret Brænde.

Sogneraadet.

Rø.

Stearinlys

kan af Sognets Beboere købes paa Rø Brugsforening $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ kg pr. Husstand.

Sogneraadet.

Auktion i Allinge.

Mandag den 25. November, Eft. Kl. 1 lader Handlende

Jacob Larsen, Allinge, bortsælge en Del Løse, hvoraf fremhæves:

Boufeter med Spejlsopstæ, Skabe, 1 Nøddetræs Bogskab, Chaiselonguer og Sofaer, Borde og Stole, Jernsænge, Træsenge, Madrasser, 2 Sæt sølvpletteret Seletøj, Enspænderseler m. m. m.

Som Appendix bortsælges endvidere 1 Jagtponnyvogn, et Parti Spiritus, Cigarer og Tobakker samt Skosværte.

By- og Herredsofgedkontoret, Hasle, $\frac{21}{11}$ 1918.

Borgen.

Bestillinger paa

Fersk Torsk

modtages gerne.

J. B. Larsen.

Telefon Allinge 12.

Olsker.

Tilflyttede Personer

maa aflevere Flyttebevis inden den 27. ds. for at faa Ernæringskort udlæret. Ligeledes maa Flytning indenfor Kommunen anmeldes.

Sogneraadet.

Saltet Hellefisk

Saltet bornholmsk Torsk

Letsaltet Klipfisk

Letsaltet Kliplanger

Fuldvirket Klipfisk

haves paa Lager og anbefales til billigste Dagspris.

J. B. Larsen.

Telefon Allinge 12.

Carbidlygter

af nyeste Konstruktion med Vandregulator, lavede af svære Staalplader, anbefales,

Lamper

af Voss Fabrikat er nu igen paa Lager,

Firkantede Lygter og Olielamper

Nogle nye Transportspande er endnu paa Lager.

Harald Petersen, Allinge.

Ærede Landboere!

Opmærksomheden henledes paa, at de Træskostøvler, som jeg udbød til Salg her i Bladet forleden, nu er solgt. For til de Priser, som jeg sælger til, kan Folk sagtens

købe!

Men jeg har laaet hjem igen et Parti Støvler, som er af samme Kvalitet og Holdbarhed, og som jeg sælger

billigt!

saa Folk, der køber Støvler hos mig endnu inden Jul, vil sikkert gøre en god Forretning. Jeg har ogsaa Støvler til Småfolk, eller mere andre Ord; i smaa Numre, som sælges billigt

i

M. Lunds Træskoforretning,

Lindeplads, Allinge.

Gummifrakker.

Et Parti Damefrakker udsælges ekstra billigt.

Nordlandets Nandelshus

Kunsthonning

Frugtmarmelade Ægte Honning

Allinge Kolonial og Produktforretning.

Prima

Maskinolie

Cylinderolie

Konsistent Fædt

Vognsmørelse

anbefaler

Nordlandets Handelshus.

Prima

Taglak og Tagtjære

samt Tjærekoste anbefales fra

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Skindvarer,

Kraver og Muffer

i nyeste Faconer,

forefindes i stort Udvalg i

Nordlandets Handelshus

2 Skærveslagere

kan faa Beskæftigelse til Vinteren

V. Sørensen, Borre.

Blodbudding

i 2 kg. Daaser.

Leverpostej

i $\frac{1}{2}$ kg. Daaser.

Allinge Kolonial- og Produktforretning

Store pæne Lødekvier

er til Salg eller Bytte med Slagtekreaturer.

Jensen, Heslegaard.

pr. Tejn St.

Klemensker Snekkerforretning

anbefales.

Ligkister og Mobler.

Telf. Kl. n 13.

L. Pihl.

Roefstøber,

Roerasper,

Ønefurve,

Roefnive,

Roegrebe.

Allinge Kolonial & Produktforretning.

Vi har faaet nye
Sendinger af:

Stærke Murgryder
80—100—120
af den rigtige flade Facon
samt

Fyrdøre, Renseluger
Store Riste
i flere Størrelser.

liddaste Sten, Ler og Cement.
Priserne ere rimelige i

**Nordlandets
Handelshus.**

Prisliste

fra

**Magasin du Nord's
Udsalg i Allinge.**

Lange Dameulsters
fra Kr. 52—130

Spadseredragter,
blaa Serges fra Kr. 85—225
do. kulørt Stof fra Kr. 68—80

Sorte Klædesfrakker
fra Kr. 50—64,50

Regnfrakker fra Kr. 18—36,—

Covercoatfrakker 37,—

Kostumefrakker 85—175,—

Nederdele 19,80—49,—

Bluseliv, Flonel 4,25—10,85

do. Uld 12—28,50

do. Silke 8,35—28,—

do. Lasting 11,25

do. Alpacca 12,—

Moirestøfter 5,75—11,50

Flonelsstøfter 8,—

Hvide Støfter
med Feston 4,50—8,—

Normal Underliv 2—5,25

do. Benklæder 4—6,25

Strømper, hel Uld 4—8,—

do. halv Uld 6,—

do. Bomuld 4,25—5,—

Korsetter stort Udvalg 3—15,—

Korsettskaanere 1—6,25

Udtrøjer, hel Uld 6,25—6,75

Bynteforklæder 1,85—5,25

Husholdningsforklæder
4,25—6,50

Bersey Handsker 2,50—4,00

Udvanter 2—3,75

Skindhandsker Ru, Glace 6,—

Lakbæltter 2,50—4,50

Skindbæltter 1,50—3,50

Uldhuer 5,85

Stofhuer 6,50

Stofhatte 12,—

Flojtsbatte 12,—

Skindfraver prima Kvalitet
21—60,—

Muffer 23—40,—

Byntekraver 1—3,50

Prima Serges
pr. intr. 28—32,—

do. Skjoletoej
pr. intr. 6—8—10,50—12,—

do. Svergar 4,75 6,—

Koul. Kostumestoffer
16—22,—

blaa Cheviot 14,50—21,—

J. P. Sommer.

Ægte Tobak

Cigarer, Cigaretter
Ægte Vine og Spirituosa
sælges til rimelige Priser.
Købmand Bidstrup,
Sandvig

Nyestærke Staldbøre

fra Fabriken Darup
sælges i

Nordlandets Handelshus.

Gødningkalk

fra Lager.

Allinge Kolonial-
og Produktforretning.

Vi har rigeligt Lager af:

Drænrør

1 1/4" — 1 1/2" — 2" — 3" — 4"
Fuldbændte Mursten Nr. 1
Haardbændte do.

og sælger til laveste Dagspris
beregnet frit udkøbt heri Byen og
Omegnen.

Nordlandets Handelshus

Christian Soendsen

Bog- og Papirhandel
Bogbinderi

Telefon 90 Nexø

Røgede Medistørpølses

Bayerske Pølses
Blodbudding

hjemkommer hver Lørdag.

J. B. Larsen.

Telefon Allinge 12.

Blandet Frugtsaft

Hindbærssaft
Hyldebærssaft
Jordbærssaft
Kirsebærssaft
Ribssaft
Solbærssaft

Allinge Kolonial-
Produktforretning

Olsker RØ.

Sygeplejeforeningen holder
ordinær Generalforsamling i Olsker
Forsamlingshus Fredag d. 22.
ds. Kl. 3 Eftm.

Bestyrelsen.

Blommer

Rosiner

Torrede Æbler

anbefales

fra

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

STØRPER

til voksne og Børn samt Stoppegarn
i sort, graat og normal billigst i

Nordlandets Handelshus

**Chokolade og
Cacao**

faas hos

Allinge Kolonial-
og Produktforretning.

Hasle Rødkertforretning.

Aljetønder og Saltekar
samt al Slags Bødkerarbejde haves
paa Lager. Reparationer udføres.

C. Aakerlund.

Telefon Hasle 105.

Prima Hvedemel.

Bagepulver
Citronessents
Mandelessents
Vanilleessents
Vanilietabletter
Vaniliesukker
Vaniljestænger
Kardemomme
søde Mandler
bittre do.
Rosiner

Allinge Kolonial- og
Produktforretning.

Strikkede Uldklude

købes til Maksimalpris i

Nordlandets Handelshus

Gammelt Jærn,

Kobber, Messing, Tin, Zink, Bly,
Gummi og Hestehaar købes.

Træskong. L. Larsen.

By- og Herredsfuldmægtig
Johannes Kofoed, Hasle.

træffes paa Raadhuset i Allinge
hver Mandag efter Kl. 10 For. og
i Klemensker Kro hver Fredag
fra 2—5 Eftm.

Overretssagf. Bojesen-Kofoed

Sct. Mortensgade 17, Rønne, Telf. 22
(tidl. Fuldm. ved Byfogedkontoret
Hasle).

Kontordag i Allinge Mandag
do. i Klemens (Kroen) Tirsdag Eft.

Svinemel,

Hvedeklid,

Rugklid,

Blandsæd,

Havre og

Blodmelasse,

sælges mod Kontant og aflevering
af Ernæringsraadets Rekvisitionssed-
ler hos

**Allinge Kolonial- og
Produktforretning.**

Køb det fortrinlige Centralvarme-
komfur

HEKLA!

Meget brændselsbesparende. Kakkel-
ovne overflødige. Alle Værelserne
opvarmes fra Komfuret.

Maskinhandler Holmstrøm

Telefon Rutsker 4.

Færdige Anlæg forevises.

Dribremme,
Remsamlere,
Smøreolier,
Oliefænder.

Allinge Kolonial- &
Produktforretning.

Rejsetæpper

Uldtæpper

Dækkener

Mange Kvaliteter i

Nordlandets Handelshus.

2 Stenhuggere

kan faa lønnende Arbejde hele Vin-
teren.

Borrelyngens Stenhuggeri.

Ekstra Salg.

200 Stk. Nederdele,

syet af Stof, der er indkøbt for de sidste store Prisstigninger.
Fikse Faconer. — God Pasform — Alle Størrelser.
Pris Kr. 19,80, 22,00, 28,00, 30,00 pr. Stk., hvilket faktisk er
50 pCt. under Dagspris.

Magasin du Nord's Udsalg, Allinge.

Telefon 5 **J. P. Sommer.** Telefon 5

Bygningsartikler.

Brædder Planker Tømmer

Tagpap, Søm og Spiger, Støbegods

Cement, hydraulisk Kalk

anbefaler

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Bornholms Spare- & Laanekasses

Afdeling i Allinge

Kontortid: 10—12 og 2—4.

Modtager Indskud paa alm. Sparekassevilkkaar til en Rente
af 4 pCt. p. a., paa Folio til 2 pCt. p. a.

Klædevarer

til Herrehabitter, Overfrakker, Stortrøjer
Drengetøj, Nederdele, Spadseredragter, Ulsters
og Frakker er paa Lager i stort Udvalg.

Uld og Klude

tages i Bytte til højest Pris.

Magasin du Nord's Udsalg, Allinge.

J. P. Sommer.

Markfrø. Markfrø.

Bestillinger bedes snarest indsendt.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

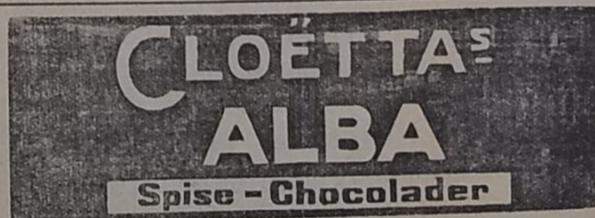
Køb Deres Forbrug

af Manufaktur, Tricotage,

Dame- og Børne-Konfektion i

Magasin du Nord's Udsalg, Allinge.

J. P. Sommer.

3 frostfri Pumper
1 1/2"

1 Køkkenpumpe
1 1/4"

2 Ailepumper 2"

Jærnrør og Bundventiler
hertil, ældre Indkøb — og sælges
derfor meget billigt.

Nordlandets Handelshus

Søger De en Pige, en Karl
eller en Dreng, eller mang-
ler De en Svend eller Lær-
ling en Fodermester eller an-
den Medhjælp, bør De snarest aver-
tere i Nord-Bornholms Ugeblad
der hver Fredag bringes direkte ind
c. 1700 Hjem og læses af saa godt
som hvert eneste Tyende. En An-
nonce her i Bladet vil derfor saa
godt som altid bringe et tilfreds-
stillende Resultat.

Nørresundby Gødningskalk.

Af Ladningen, som er ankommen, er endnu nogle Læs usolgte. Vær saa god at give os Bestilling herpaa snarest.

Nordlandets Handelshus.

Prima Hamp og Manilla-Tovværk

anbefales fra

Allinge Kolonial- og Produktforretning

Brødrene Anker Jernstøberi & Maskinfabrik

Telefon 2. Hasle Telefon 2.

Selvvandingsanlæg, Vand- & Aljepumper m. m.

Kaffe.

En prima Erstatning herfor er

Solo
Normal
Malt **Kaffe-Surrogat.**

faas hos

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Muslingemel til Hønsfoder.

Vort patentanmeldte Muslingemel til Hønsfoder har ved foretagne kontrollerede Forsøg givet et Merudbytte i Ægproduktionen af over 100 pCt.

Hønsene betaler dette Foder igenem en forøget Æglægning med indtil det femdobbelte af Udgiften.

Muslingemelet er fremstillet i absolut holdbar Kvalitet. Muslingemelet leveres i plomberede Sække a 25 kg, og hver Sæk indeholder Brugsanvisning.

Prisen er 45 Øre pr. kg i hele Sække.

Langelandskorn, Odense.

Langelands Muslingemel faas en gros & en detail hos Allinge Kolonial- & Produktforretning, H. Gram, Gudhjem.

Hasle og Omegns Brugsforening.

Forlang udtrykkelig

Langelands Muslingemel.

Stort Udvalg

Billigste Priser

Køkkenrekvisitter

faas hos

Allinge Kolonial & Produktforretning

Vinteren nærmer sig

og man skal til at tænke paa Vintertojet.

Vi har et stort Lager af kulørte og blaa Klædninger i alle Størrelser.

Stortrøjer, Ulsters og Vinterfrakker.

Drengklædninger

i Jakke- og Matrosfacon.

Største Lager i Hatte og Huer.

Underbeklædning, Sokker og Vanter.

Islandske Trøjer, Vanter og Sokker.

Altid lavest mulige Priser.

Nordlandets Handelshus

Lovlig smarte Folk.

En Gang i Foraaret, da Spekulationen med Lejligheder rigtig florerede i København, var det blevet en meget anvendt Metode, at alfor smarte Folk henvendte sig til Lægerne for at høre, om nogle af deres Patienter laa for Døden, saa de paa den Maade i særlig god Tid kunde være forberedte paa at melde sig som Liebhave til den Lejlighed, der maaske blev ledig, naar Dødsfaldet indtraf. Denne Trafik er der vistnok nu i det væsentligste sat en Stopper for, idet Lægerne naturligvis har neglet at være Spekulanternes Redskaber.

Men saa aabner der sig andre Muligheder for ny Spekulationer, og denne Gang er det selve den spanske Syge, der maa tjene de durkdrevne og alt for hensynsløse „Forretningsfolk“. De gennemgaar daglig Morgenbladenes Dødsannoncer, hvorefter de hurtigst muligt indfinder sig hos de afdødes efterladte og tilbyder at købe alt den afdødes Tøj. Frækheden belønnes oftere, end man skulde tro, og der gøres saa Forretning med det smittebefængte Tøj.

Da Napoleon den 1.s

Hjerte gik i Rotterne.

I Invalidekirken i Paris staar en Urne, som siges at indeholde Napoleons d. 1.s Hjerte.

Der har imidlertid adskillige Gange været fremsat Tvivl om, at det virkelig er den store Kejsers Hjerte, der ligger i Urnen, og et Dokument, der for nogle Aar siden offentliggjordes i et Pariserblad, har bidraget til at besvære denne Tvivl.

Dette Dokument indeholder en Beretning fra en gammel engelsk Læge, Carswell, der som ungt Menneske assisterede ved Balsameringen af Napoleons Lig.

Efter dette engelske Øjenvidnes Udsagn blev Kejsers Napoleons Hjerte et Offer for Rotterne paa Longwood, og det gik saaledes til:

Lægerne var i Færd med at balsamere Liget, da de blev afbrudt ved, at der skulde tegnes et Billede af den afdøde, og medens dette stod paa, begav Lægerne sig ind i et andet Værelse. Da de kom tilbage, saa de til deres Forfærdelse, at Kejsers Hjerte, som havde ligget paa et Bord, var halvt opædt af Rotter.

For at undgaa alle Ubehageligheder foreslog Carswell, at man ganske simpelt skulde erstatte Hjertet med et andet.

Og saaledes skete det, en Bede blev slaget og dens Hjerte udgivet for at være Kejsers Napoleons.

Urnen i Invalidekirken i Paris, der er Genstand for Tusinder af napoleonsbejstrede Turisters andægtige Beundring, skal altsaa — efter Dr. Carswells Udsagn — indeholde Hjertet af den stakkels uskyldige Bede, som paa St. Helena maatte lide Martyrdøden, fordi Rotterne havde ædt Kejsers Hjerte.

Erindringsliste.

Toldkammeret 8-12 Form., 2-5 Efterm.
Kæmmerkontoret 10-11 og 2-4.
Borgmesterkontoret 2-4 Eftm.
Laane- & Diskontobanken 2-4 Eftm.
Sparekassen 10-12 og 2-4.
Branddirektøren do.
Stempelfilial i Sparekassen 10-12, 2-4.
Dampskibsexpeditionen, aaben ved Skibenes Ankomst og Afgang Tirsdag og Fredag Efterm., Mandag og Torsdag Form.
Sognepræsten Tirsdag og Fredag 6-7.
Distriktslægen 8-9 og 2-3.
Postkontoret: Søndage 9-12 og 2-7 Søndag 12-2.
Telegrafstationen 8 Morgen til 7 Aften. Søndag 12-2.
Statsanstalten for Livsforsikring ved Chr. Olsen, Messen. Kontortid 1-4 Em
Folkebogsamlingen paa Raadhuset: Fredag 7-8, Jernbanest. er aaben for Gods 8-12, 2-7 Hjelpekassen: Formd., Bagerm. P. Holm Kasserer H. P. Kofod. Kontortid hver Fredag fra 5-7.

Kløverfrø, Græsfrø, Roefrø.

Vær saa god at gøre Bestilling efter Behov til Foraaret 1919. Alt det finkornede Frø som Rødkløver, Alsikke, Gulkløver, Kællingetand og Lucerne, er der meget knapt om, og det vil blive rationeret. - Af Græsfrøsorterne er der derimod en rigelig dansk Avl i gode Kvaliteter — og ligesaa af Roefrø. - Regeringens Maksimalpriser af 1. November 1918 ere gældende ved Salg af Frø.

Nordlandets Handelshus.

Ekstrafin norsk Spegesild

i hele, halve og kvart Tønder anbefales fra

Allinge Kolonial & Produktforretning

Hvedekiid, Svinemel, Affaldsfoder til Swin.

Havre. Byg og Blandsæd

sælges, naar Kornnævnets Udleveringssedler afleveres.

Maksimalfoder er daglig ventende.

Nordlandets Handelshus.

Stort Udvalg

Stort Udvalg

Carl Lunds bekendte blaa Emaljegods

til billigste Priser hos

Allinge Kolonial & Produktforretning

Nye

Roeskærere og Roeraspere
Kartoffelmøller, Kartoffelkogere

Roeknive, Roegrebe, Roekurve

Raspetromler.

Nordlandets Handelshus.

Morsø Ovne

ndnytter al Slags Brændsel paa bedste Maade og ere bekvemme at regulere

Stort Oplag i

Nordlandets Handelshus.

Et Parti Melasse

bortsælges til Svinefoder.

Pris 27 Kr. pr. 100 kg.

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Avertør i Nordbornholms Ugeblad!

Billigste Annoncepriser. — Største Udbredelse her paa Nordlandet.